

GIẢI PHÁP QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG BỒI DƯỠNG CHUYÊN MÔN CỦA PHÒNG GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO CHO GIÁO VIÊN TRUNG HỌC CƠ SỞ TRONG BỐI CẢNH ĐỔI MỚI GIÁO DỤC HIỆN NAY

THIỆU MINH QUỲNH*

Ngày nhận bài: 15/05/2016; ngày sửa chữa: 25/05/2016; ngày duyệt đăng: 01/06/2016.

Abstract: Training activities is to improve professional capacity for teaching staffs in term of knowledge, skills and pedagogical quality. In this article, author presents situation of professional training for teachers at secondary schools and proposes solutions to manage professional training activities of Departments of education and training for secondary school teachers in the context of education reform today.

Keywords: Professional training; teacher; junior high school.

Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 04/11/2013 của Ban chấp hành Trung ương khóa XI về “Đổi mới căn bản, toàn diện GD-ĐT, đáp ứng yêu cầu CNH, HĐH trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa” đã chỉ rõ: “Quản lý giáo dục và đào tạo còn nhiều yếu kém. Đội ngũ nhà giáo và cán bộ quản lý giáo dục bất cập về chất lượng, số lượng và cơ cấu; một bộ phận chưa theo kịp yêu cầu đổi mới và phát triển giáo dục, thiếu tâm huyết, thậm chí vi phạm đạo đức nghề nghiệp” [1]. Từ những hạn chế, yếu kém mà Nghị quyết 29 đã chỉ ra thì việc nâng cao chất lượng đội ngũ giáo viên (GV) là một giải pháp quan trọng đổi mới căn bản, toàn diện GD-ĐT. Bên cạnh đó, trong thực tiễn giáo dục nước ta hiện nay, hoạt động bồi dưỡng (HĐBD) chuyên môn cho GV thực hiện nhiều mục tiêu: vừa nhằm đáp ứng yêu cầu thực hiện nhiệm vụ của ngành trong từng năm học, đáp ứng yêu cầu của vận dụng linh hoạt phương pháp giáo dục và dạy học, sử dụng sách giáo khoa mới; vừa nhằm đáp ứng yêu cầu về chuẩn hoá trình độ được đào tạo và thoả mãn nhu cầu phát triển nghề nghiệp của GV. Chính vì lí do, tác giả đưa ra các nội dung và thực trạng về HĐBD chuyên môn của Phòng GD-ĐT cho GV trung học cơ sở (THCS). Từ đó, đề xuất các giải pháp cho hoạt động này với mục đích góp phần nâng chất lượng GV THCS.

1. Yêu cầu, nội dung HĐBD chuyên môn của Phòng GD-ĐT cho GV THCS

Hiện nay, yêu cầu cơ bản đối với GV THCS theo Nghị quyết của Ban Chấp hành Trung ương lần 2 khóa VIII đã khẳng định: “GV là nhân tố quyết định chất lượng giáo dục và được xã hội tôn vinh, GV phải có đủ đức, đủ tài”. Điều đó, đã được thể hiện cụ thể: “Phẩm

chất đạo đức, nhân cách toả sáng; Giỏi về chuyên môn, nghiệp vụ; Năng lực tổ chức tốt” [2]. Bên cạnh đó, GV phải có năng lực tổ chức hoạt động của mình như: lập kế hoạch, tác phong làm việc khoa học, biết phối kết hợp các nguồn lực hoàn thành các mục tiêu đề ra. Đồng thời, biết tổ chức tốt các hoạt động dạy học trên lớp học bằng việc vận dụng linh hoạt các phương pháp dạy học nhằm thực hiện các mục tiêu của bài học, môn học. Làm được công tác chủ nhiệm lớp, hoạt động Đội Thiếu niên Tiền phong Hồ Chí Minh. Biết giao tiếp, thiết lập mối quan hệ đúng đắn giữa “người thầy” với “học trò” dựa trên các yếu tố tâm lí, đặc điểm cá nhân và lứa tuổi, biết phối kết hợp các lực lượng giáo dục trong nhà trường, cha mẹ phụ huynh và ngoài xã hội để thực hiện được mục tiêu giáo dục.

1.1. Mục đích của HĐBD: HĐBD là nhằm nâng cao phẩm chất năng lực chuyên môn nghề nghiệp cho đội ngũ GV về kiến thức, kĩ năng và phẩm chất năng lực sư phạm. Ngoài ra, cần bồi dưỡng những kiến thức mới về khoa học kĩ thuật và công nghệ mới; những văn bản pháp quy mới về giáo dục và chế độ chính sách cho GV.

1.2. Yêu cầu của HĐBD chuyên môn cho GV: Đội ngũ GV là nhân tố quyết định không nhỏ đến sự phát triển giáo dục. Trong quá trình dạy học, nếu GV không thường xuyên bồi dưỡng chuyên môn nghiệp vụ thì sẽ chậm tiến bộ, tụt hậu về kiến thức và tự đào thải. Quá trình công tác của mỗi GV đứng lớp có thể kéo dài 30 năm trở lên, trong những năm đó tri thức khoa học, kĩ thuật liên tục phát triển không ngừng, yêu cầu về chương trình và sách giáo khoa trong bối

* Thành đoàn - TP. Thái Bình

cảnh đổi mới giáo dục. Từ đó, đội ngũ GV cần nâng cao tinh thần tự học, tự rèn luyện, tự bồi dưỡng, tự nghiên cứu là động lực mạnh mẽ nhất trong quá trình tự hoàn thiện mình.

1.3. Nhiệm vụ của HĐBD chuyên môn cho GV:

Thông qua bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho GV, giúp GV có một phương pháp, thói quen và nhu cầu tự học, tự nghiên cứu, thực hành và vận dụng các phương pháp dạy học nhằm nâng cao chất lượng, hiệu quả giáo dục. Bên cạnh đó, đặc điểm của GV được bồi dưỡng: Người được bồi dưỡng là GV đang đứng lớp tại các trường THCS trực thuộc Phòng GD-ĐT, lao động trung bình không dưới 19 tiết/tuần; Hình thức bồi dưỡng chuyên môn cho GV: Có thể bồi dưỡng chuyên môn cho GV THCS theo 3 mô hình: Tập huấn bồi dưỡng GV theo kế hoạch đầu năm học của nhà trường; Mô hình nhóm nhỏ; Mô hình cá nhân.

1.4. Nội dung HĐBD chuyên môn cho GV: Bồi dưỡng thường xuyên theo chu kỳ; Bồi dưỡng chuẩn hóa; Bồi dưỡng trên chuẩn; Bồi dưỡng GV dạy chương trình và sách giáo khoa mới; Bồi dưỡng nghiệp vụ sư phạm. Quản lý HĐBD chuyên môn cho GV là nhiệm vụ của Phòng GD-ĐT nhằm đạt được mục tiêu đã định trong việc đào tạo nguồn nhân lực cho Phòng GD-ĐT. Cùng với đó, Phòng GD-ĐT cần tổ chức việc hướng dẫn cho GV xây dựng kế hoạch học tập, bồi dưỡng; Chuẩn bị tốt và đầy đủ tài liệu cho GV và những điều kiện thiết yếu khác; Tổ chức tốt các hoạt động của tổ, nhóm học tập, trao đổi, hỗ trợ nhau trong học tập, bồi dưỡng; Xây dựng tốt nề nếp tự kiểm tra, đánh giá của người học kết hợp với kiểm tra, đánh giá của giảng viên; Tạo điều kiện, động viên, khuyến khích GV học tập vươn lên.

2. HĐBD chuyên môn của Phòng GD-ĐT cho GV THCS trong bối cảnh đổi mới giáo dục hiện nay

Nhiều năm gần đây, phần lớn công tác quản lý HĐBD chuyên môn, nghiệp vụ của Phòng GD-ĐT cho GV THCS đã đạt được một số kết quả nhất định, chất lượng GD-ĐT được nâng lên. Chủ thể quản lý và thực hiện hoạt động này là cán bộ Phòng GD-ĐT với nhiều đối tượng GV với trình độ khác nhau; do đó, trong quản lý vẫn còn bộc lộ những hạn chế, thiếu sót, bất cập. Các nguyên nhân dẫn đến hiệu quả công tác quản lý HĐBD chuyên môn chưa cao bao gồm: Nội dung (*thực hiện trong từng đợt bồi dưỡng*), cách tổ chức và cả thời gian bồi dưỡng chưa phù hợp; điều đó dẫn đến công tác quản lý bồi dưỡng chuyên môn cho GV THCS hiện nay chưa mang lại hiệu quả cao; trong đó có lí do chưa có

sự đồng nhất giữa việc học và việc kiểm tra, đánh giá. Do vậy, nhiều GV không mặn mà với việc được tham gia bồi dưỡng. Tiếp đến là GV được cử tham dự các lớp bồi dưỡng do nội dung chưa phù hợp với từng đối tượng; do vậy có GV không theo kịp tiến trình bồi dưỡng; từ đó không thấy thích thú và có hiện tượng bỏ lớp bồi dưỡng giữa chừng. Không ít GV lớn tuổi không thích ứng được với một số phương pháp dạy học hiện đại. Bên cạnh đó, khi tham gia bồi dưỡng cần phải hoạt động nhiều nên một số GV tham gia rơi vào trạng thái gượng ép; do vậy kết quả đạt được sau bồi dưỡng GV còn hạn chế. Nội dung của các đợt bồi dưỡng nội dung chưa sát với những kiến thức, kĩ năng mà GV cần có, cập nhật tri thức mới và chưa mang lại hứng thú cho GV, chưa thực hiện đánh giá tổng kết qua mỗi đợt tập huấn. Nhiều đợt bồi dưỡng nặng về lí thuyết hàn lâm, hình thức, hoặc số lượng GV tham gia quá đông. Việc quản lý bồi dưỡng nghiệp vụ cho GV tại các nhà trường chưa chặt chẽ, GV giỏi chưa nhiều, chuyên đề, sáng kiến, kinh nghiệm còn ít. Từ những thực trạng trên, tác giả xin đề xuất các giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả cho việc bồi dưỡng hoạt động này.

3. Các giải pháp HĐBD chuyên môn của Phòng GD-ĐT cho GV THCS trong bối cảnh đổi mới giáo dục hiện nay

3.1. Nâng cao nhận thức của cán bộ quản lí và GV về HĐBD chuyên môn cho GV THCS: Các cấp quản lí, tổ chức chính quyền, các đoàn thể nhận thức đúng đắn về vai trò và trách nhiệm của mình đối với việc bồi dưỡng chuyên môn cho GV nhằm nâng cao chất lượng GV, góp phần nâng cao chất lượng giáo dục hiện nay. Bằng các biện pháp như: Tuyên truyền để quán triệt chủ trương, đường lối chính sách phát triển chiến lược giáo dục của Đảng đã coi “GD-ĐT là quốc sách hàng đầu” và “Đầu tư cho Giáo dục là đầu tư cho sự phát triển”. Giáo dục ý thức trách nhiệm của đội ngũ GV trước sứ mệnh của lịch sử: Bồi dưỡng, đào tạo thế hệ trẻ là nhiệm vụ vinh quang nhân dân giao phó. GV thấy được nhiệm vụ phải học tập thường xuyên để nâng cao kiến thức mọi mặt là một nhu cầu tất yếu. Nâng cao nhận thức định hướng đổi mới giáo dục THCS: bồi dưỡng thường xuyên khi thay sách giáo khoa mới, luôn chú trọng phương pháp dạy học tối ưu; Phát huy tính tích cực chủ động của học sinh thể hiện cụ thể phương pháp dạy học tích cực hóa; Tạo bầu không khí học tập sôi nổi, không gò bó, học sinh hứng thú, tích cực học tập dưới sự hướng dẫn của GV. Có biện pháp động viên, khuyến khích GV sử dụng đa dạng các hình thức tổ chức dạy học cho phù hợp.

3.2. Có kế hoạch hóa về quản lý HĐBD chuyên môn cho GV: Nắm rõ thực trạng, tìm hiểu nhu cầu bồi dưỡng của đội ngũ GV THCS tại huyện mình quản lý: Để bồi dưỡng chuyên môn cho GV THCS nói riêng đạt hiệu quả chất lượng tốt, tránh được lãng phí và hiệu quả thấp, trước hết Phòng GD-ĐT phải điều tra tình hình đội ngũ theo yêu cầu phát triển GD-ĐT, cả về số lượng và chất lượng (*trình độ chuyên môn, cơ cấu môn học*). Trong đó, việc đầu tiên phải làm là Phòng GD-ĐT phải nắm chắc chắn tình hình GV, điều kiện của địa phương từ đó đề ra phương án bồi dưỡng chuyên môn cho GV phù hợp và sát thực với từng cơ sở, phải xây dựng kế hoạch bồi dưỡng phù hợp và sát thực, có kế hoạch tốt sẽ quyết định tốt đến hiệu quả và chất lượng bồi dưỡng. Kế hoạch sẽ được triển khai thực hiện một cách toàn diện. Xây dựng kế hoạch tổng thể dựa trên cơ sở; kế hoạch bồi dưỡng của Bộ GD-ĐT; kế hoạch bồi dưỡng của Sở GD-ĐT; kế hoạch bồi dưỡng của Phòng GD-ĐT.

3.3. Cần quản lý HĐBD theo yêu cầu của ngành cho GV THCS

3.3.1. Quản lý HĐBD GV học chương trình, sách giáo khoa mới: Nâng cao nhận thức cho cán bộ, GV và các lực lượng tham gia giáo dục về tầm quan trọng của cơ sở vật chất, thiết bị dạy học trong đổi mới giáo dục THCS. GV học bồi dưỡng thay sách phải nắm được vấn đề thay sách do các chuyên gia đề xuất, rút kinh nghiệm qua từng năm thay sách. Hoặc các vấn đề do các Sở GD-ĐT đề xuất trên cơ sở thu thập các ý kiến của các chuyên gia bồi dưỡng ở các tỉnh, của các GV THCS. Trên cơ sở chương trình THCS mới. Chỉ đạo mỗi trường THCS tự lập kế hoạch dạy học hàng tuần theo đặc điểm của nhà trường, của địa phương sao cho: Đảm bảo dạy đủ số môn học, hoạt động bắt buộc và đủ thời lượng tối thiểu nêu trong kế hoạch dạy học; Chủ động lựa chọn, cập nhật nội dung dạy học, đưa các nội dung giáo dục địa phương theo quy định của chương trình từng môn học; Phân phối thời lượng dạy học các môn học bắt buộc, các nội dung dạy học (*hoặc hoạt động giáo dục*) tự chọn theo đặc điểm nhận thức và sức khỏe của học sinh phù hợp với quy định của Bộ GD-ĐT.

3.3.2. Quản lý bồi dưỡng thường xuyên theo chu kỳ của Bộ GD-ĐT cho GV THCS: Nhằm nâng cao trình độ GV về chính trị, chuyên môn và hoạt động giáo dục để đáp ứng yêu cầu nâng cao chất lượng giáo dục. Tập luyện cho GV thói quen tự học, tự nghiên cứu tài liệu. Thực hiện chương trình bồi dưỡng thường xuyên nhằm hỗ trợ chương trình THCS mới, sách GV, sách giáo khoa mới. Vận dụng những điều

đã học vào hoạt động dạy học và làm công tác giáo dục ở THCS là việc làm đặc biệt quan trọng trong học tập, bồi dưỡng. GV nên hợp tác theo tổ, nhóm chuyên môn, trên tinh thần nghiên cứu tài liệu có vấn đề khó, khúc mắc, cần được giải đáp trao đổi ở tổ, nhóm, cùng nhau bàn bạc tháo gỡ. Khuyến khích GV thảo luận việc vận dụng kiến thức đã học vào thực tế giảng dạy và làm công tác giáo dục.

3.4. Quản lý HĐBD chuyên môn, nghiệp vụ tại các trường THCS. Quản lý hoạt động chuẩn bị của GV trước khi lên lớp. Quản lý hoạt động dạy học trên lớp. Quản lý hoạt động kiểm tra, đánh giá. Quản lý hoạt động sinh hoạt chuyên môn. Quản lý hoạt động tham quan, dự giờ. Quản lý hoạt động nghiên cứu khoa học và sáng kiến, cải tiến kinh nghiệm.

3.5. Quản lý HĐBD nâng cao trình độ đào tạo (chuẩn hoá và nâng chuẩn) và phát triển GV THCS: Nhằm đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục phổ thông, phải căn cứ vào các quy định có tính pháp lý về trình độ chuẩn GV dạy từng cấp, để bồi dưỡng GV đạt chuẩn. Đồng thời phải dựa vào thực tế đội ngũ GV có nhu cầu đi học chuẩn hóa từng bộ môn hoặc nâng cao trình độ trên chuẩn, lên kế hoạch sát thực, tạo điều kiện cho GV học tập. Để thực hiện được mục tiêu và kế hoạch bồi dưỡng GV, Phòng GD-ĐT chỉ đạo các nhà trường trên cơ sở điều tra, nắm vững số lượng, chất lượng đội ngũ GV tạo điều kiện cho HĐBD chuẩn *môn 2* và nâng cao trình độ trên chuẩn. Phòng GD-ĐT tạo điều kiện cho GV đi học các chương trình bồi dưỡng tại các cơ sở giáo dục như: Trường đại học sư phạm; Trường bồi dưỡng cán bộ quản lý, các lớp tập huấn, bồi dưỡng của Sở GD-ĐT...□

Tài liệu tham khảo

- [1] Ban Chấp hành Trung ương (2013). *Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 4/11/2013 về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo*.
- [2] Ban Chấp hành Trung ương. *Nghị quyết Hội nghị lần thứ hai Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa VIII) về định hướng chiến lược phát triển giáo dục - đào tạo trong thời kỳ công nghiệp hoá, hiện đại hoá và nhiệm vụ đến năm 2000*.
- [3] Nguyễn Kỳ - Bùi Trọng Tuân (1984). *Một số vấn đề của lý luận quản lý giáo dục*. Trường Cán bộ quản lý giáo dục, Hà Nội.
- [4] Trần Bá Hoàn (2010). *Vấn đề giáo viên những nghiên cứu lý luận và thực tiễn*. NXB Đại học Sư phạm.
- [5] Trần Kiểm (2014). *Những vấn đề cơ bản của khoa học quản lý giáo dục*. NXB Đại học Sư phạm.
- [6] Quốc hội. Luật số 38/2005/QH11, ngày 14/06/2005. *Luật Giáo dục*.